

Høring av forslag om utvidelse og ny
forskrift – Østensjøvannet naturreservat,
Oslo kommune

Innholdsfortegnelse

1. Kort om bakgrunnen.....	3
2. Hjemmelsgrunnlag.....	5
Vurderinger etter nml §§ 8-12.....	5
3. Saksgang.....	7
3.1. Bakgrunn og foreløpig saksgang.....	8
3.2. Oppstartsmelding - mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer.....	9
4. Endringer etter oppstartsmelding.....	15
5. Konsekvenser av et vern.....	15
6. Høring.....	17
7. Verneforslag - utvidelse av Østensjøvannet naturreservat.....	18
Verneformål og verneinteresser.....	18
Foreslåtte endringer av verneforskriften.....	22
Avgrensing.....	27
Kulturhistoriske verdier.....	27
Inngrepsstatus.....	27
Planstatus.....	27
8. Vedlegg.....	29

1. Kort om bakgrunnen

Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus sender med dette på høring forslag om utvidelse av Østensjøvannet naturreservat samt endringer av forskriften. Basert på tilgjengelig kunnskap om naturverdiene, vurderes områdene å kvalifisere for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Verneforslaget er forankret i St. meld 14 (2015-16) Natur for livet og skal supplere det eksisterende vernet i Norge med verdifull natur som er dårlig representert.

Dette verneforslaget inngår i det som omtales som Bevaring av verdifull natur og skal supplere tidligere verneplaner. Statsforvalteren har i et oppdrag fra Miljødirektoratet i 2019 oversendt et forslag på 173 kandidatområder. Etter en gjennomgang i Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet er 42 områder prioritert for videre utredning. I Oslo kommune er flere områder vurdert.

Utvidelse av Østensjøvannet naturreservat startet opp som følge av dialog med kommunen, som er grunneier i de aktuelle områdene. Utvidelse av Østensjøvannet naturreservat er også foreslått i *Forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark 2023–2033* utarbeidet av Oslo kommune. Det ble meldt oppstart av utvidelsen i brev av 19.06.2024.

Norge har forpliktet seg til å ta vare på et representativt utvalg av alle naturtyper og dermed sikre leveområder for planter, dyr og insekter. Det er særlig natur som er truet av utbygging eller endret bruk, og som er tilholdssted for sjeldne eller truede arter eller viktige oppholdsområder for større bestander, som vi ønsker å sikre gjennom nytt vern. Tap av natur og naturmangfold er en av de største truslene verden står overfor i dag. Områdevern etter naturmangfoldloven er et langsiktig virkemiddel som kan bidra til å sikre viktige områder for naturmangfoldet i Norge. Dette supplerende vernet skal bidra til å oppfylle følgende nasjonale mål: "Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner".

Miljødirektoratet skriver i sin rapport «Forslag til plan for supplerende vern» (2017) at «klimarisiko, tap av naturmangfold og kollaps av økosystemer er på topp fem-listen over risiko som kan få betydning for makroøkonomiens utvikling framover». De siste tiårene er det globale naturmangfoldet betydelig redusert. Living Planet Report 2015 (WWF 2016) viser at verdens dyreliv er mer enn halvert siste 40 år. I den globale rødlista for arter (verdens naturvernunion/IUCN 2017) vises det til at arealendringer er den desidert største påvirkningsfaktoren, etterfulgt overbeskatning/høsting, fremmede arter, forurensing og klimaendringer. I norsk rødliste for arter (Henriksen og Hilmo 2015) fremgår det at arealendringer påvirker 90 % av de truede artene, mens om lag halvparten av de rødlistede naturtypene i Norge er negativt påvirket av arealendringer (Lindgaard og Henriksen (2011)).»

I 2022 var medlemslandene i Konvensjonen for biologisk mangfold (CBD) samlet på naturtoppmøtet «COP15» i Montreal for å bli enige om en ny naturavtale. Norge tilsluttet seg Naturavtalen som blant annet inneholder det internasjonale målet om at minst 30 % av land og hav på jorden skal bevares innen 2030 og målet om at all natur skal forvaltes bærekraftig. Norge har hittil vernet ca. 17,5 prosent av landarealet og vel tre prosent av kyst- og havområder. Det vernede arealet er ikke fullt ut representativt for naturen i Norge og dette er en viktig årsak til Stortingets vedtak om et utvidet vern.

Skogområder som er eid av private skal fortsatt vernes gjennom ordningen med frivillig vern. I en del tilfeller vil det av naturfaglige årsaker være aktuelt å inkludere skog ved bevaring av verdifull natur. Dette kan være av arronderingsmessige hensyn, for å hensynta klimaendringer eller for å inkludere skog som har en økologisk betydning for å ivareta verneformålet, f.eks. skog som hindrer utgraving av elvekanter, skog langs myrer osv. Vern av skog i slike tilfeller krever aksept av skogeier. Avgrensningen av utvidelsene ved Østensjøvannet er foretatt i dialog med kommunen og inkluderer noe skogareal (se tabell 1 lenger ned i dette dokumentet).

2. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33-51. I naturmangfoldloven er det hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat er den strengeste verneformen, og denne blir normalt brukt for vern av spesielle naturtyper, herunder våtmarksområder.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i Statsråd etter naturmangfoldloven § 37, som lyder slik:

Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak for å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

Vår vurdering er at *Forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark 2023–2033* dekker behovet for krav til utkast til plan for skjøtsel. Vi anses dermed at behovet for å legge frem en slik plan faller bort. På sikt anses det allikevel som aktuelt å utarbeide mer konkrete planer for skjøtsel og restaurering for deler av verneområdet. Behov for skjøtsel og restaurering er i korthet omtalt i tabell 1 i dette dokumentet.

Vurderinger etter nml §§ 8-12

Etter Statsforvalterens vurdering tilfredsstillende foreslåtte utvidelsene av Østensjøvannet naturreservat kravene i naturmangfoldloven § 37.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal de miljørettslige prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene i den foreslåtte utvidelsen bygger på registreringer og kartlegginger utført og innhentet over tid. Naturverdiene i reservatet og i Østensjøområdet miljøpark vurderes som godt kjent. En sammenstilling av dagen kunnskap finnes i *Naturverdier ved Østensjøvannet i Oslo - Supplerende undersøkelser og oppdatering av faktaark* <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2996061>.

Statsforvalteren mener den foreslåtte utvidelsen vil bidra på en positiv måte til å oppfylle forvaltningsmålene for naturtyper og økosystemer og arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Statsforvalteren vurderer å ha god kunnskap om naturtypenes utbredelse og områdenes økologiske tilstand, samt virkningene av verneforslagene på naturmangfoldet i disse områdene. Kravet om kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 vurderes som oppfylt.

Statsforvalteren ser ikke at det er noen risiko for utilsiktede negative virkninger på naturmangfoldet ved et vernevedtak, § 9 i naturmangfoldloven kommer derfor ikke til anvendelse.

Statsforvalteren mener at det nærværende vernetiltaket vil redusere den samlede belastningen på økosystemet som verneforslaget representerer. På denne måten vil vernetiltaket ha en positiv virkning på økosystemene, jf. § 10 i naturmangfoldloven.

Siden vernetiltaket etter Statsforvalteren sin vurdering ikke vil skade naturmangfoldet, kommer naturmangfoldloven § 11 ikke til anvendelse. Statsforvalteren kan på samme måte heller ikke se at naturmangfoldloven § 12 har relevans i sammenheng med vernetiltaket.

3. Saksgang

I tradisjonelle vernesaker etter naturmangfoldloven får Statsforvalteren et oppdrag fra Miljødirektoratet om å utarbeide verneforslag. Dette skjer oftest etter forutgående prosesser som kan begynne med en stortingsmelding der behovet for spesifikke verneformål er utredet. St. meld 14 (2015-16) Natur for livet er et eksempel på dette. Her er vern av natur omtalt under samlebegrepet «Bevaring av verdifull natur». Prosessen «Supplerende vern» er en del av dette. Statsforvalteren har også kommet med forslag til aktuelle områder. Disse er vurdert av overordnede myndigheter før vi fikk i oppdrag å utarbeide verneforslag. I arbeidet med supplerende vern er det et økt fokus på tidlig involvering av kommunene.

Den formelle saksbehandlingen skal følge naturmangfoldlovens §§ 41 til 43 og [rundskriv T2-15](#) fra Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet). Dette kan oppsummeres på følgende måte:

- **Oppstartsmelding:** Statsforvalteren varsler oppstart av verneplanarbeid ved brev til grunneiere og aktuelle etater og organisasjoner.
- **Offentlig høring:** Et konkret verneforslag sendes på høring ved brev til grunneiere og andre høringsinstanser. Høringsforslaget skal beskrive verneverdier og andre verdier, samt de konsekvensene forslaget antas å få. Det skal følge med forslag til vernekart og verneforskrift, og frist for å komme med merknader skal være minst to måneder.
- **Tilråding til Miljødirektoratet:** Etter høringen skal Statsforvalteren vurdere innkomne merknader og eventuelt gjøre endringer i forslaget. Eventuelle større endringer må drøftes med grunneierne. Deretter sender Statsforvalteren sin tilråding til Miljødirektoratet.
- **Tilråding til Klima- og miljødepartementet (KLD):** Miljødirektoratet vurderer forslaget og sender sin tilråding til KLD.
- **Forslag om vern:** KLD forbereder saken og legger forslag om vern frem for Kongen i Statsråd.
- **Vedtak om vern** gjøres av Kongen i Statsråd som kongelig resolusjon. Etter vedtaket vil erstatningen bli utbetalt i tråd med avtalen med grunneier.
- **Kunngjøring om vern:** Statsforvalteren sender brev til grunneiere og andre høringsinstanser, samt kunngjør vedtaket i aktuelle aviser. De nye verneområdene blir skiltet og merket.
- **Grensemerking** blir vanligvis gjort av jordskifteretten, som etter begjæring fra Statsforvalteren opptar sak om grensegang for det enkelte område.

Saksbehandlingsreglene skal sikre at verneforslagene blir grundig utredet, og at de som berøres og andre interesserte skal få fremmet sine synspunkter. I forbindelse med oppstartsmeldingen kom det flere uttalelser. Disse oppsummeres lengre ned. Under hvert av innspillene følger våre kommentarer. Samtlige uttalelser er også vedlagt i sin helhet.

3.1. Bakgrunn og foreløpig saksgang

Som tidligere nevnt har det vært regelmessig kontakt mellom Oslo kommune og Statsforvalteren i forbindelse med utvidelse av Østensjøvannet naturreservat. Utvidelse av reservatet er også omtalt i *Forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark 2023–2033*.

Det ble varslet oppstart av forslag om utvidelse av Østensjøvannet naturreservat i brev av 19.06.2024. Oppstartsmeldingen ble sendt til grunneiere/kommunen, Bydel Østensjø, relevante organisasjoner samt til eiere av tilgrensende eiendommer.

3.2. Oppstartsmelding - mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer

Under gis et utdrag av innspillene til oppstartsmeldingen. Statsforvalterens respektive kommentarer følger også. Samtlige innkomne innspill finnes også som et sammenstilt vedlegg.

Eiendoms- og byfornyelsesetaten – Oslo kommune

«Eiendoms- og byfornyelsesetaten er blant annet tildelt rollen som Oslo kommunes grunneierrepresentant, mens Bymiljøetaten er Oslo kommunes forvalter for de aktuelle eiendommene, Oslo kommunes fellesareal. Vi ber Bymiljøetaten om å gi innspill til eventuelle ønskede temaer som bør belyses.»

Statsforvalterens kommentar: Se sammendrag av Bymiljøetatens innspill lengre ned i dokumentet, samt vår kommentar.

Oslo kommune, Vann- og avløpsetaten

«Det er viktig at Vann- og avløpsetaten (VAV) innenfor det foreslåtte utvidede verneplanområdet, har døgnkontinuerlig drift- og vedlikeholdsadgang til våre eksisterende ledninger, kummer og annen vann- og avløpsinfrastruktur, herunder luken ved enden av vannet. Vi kan komme til å ha behov for både planlagt og akutte reparasjoner, og det er da viktig at etaten ikke må igjennom en søknadsprosess hver gang vi skal vedlikeholde eller rehabilitere.

Det må videreføres i den utvidede verneplanen for Østensjøvannet at samfunnskritisk VA-infrastruktur må kunne driftes, vedlikeholdes og rehabiliteres. Dette vil kunne innebære bruk av maskiner og kjøretøy.

Samtidig er det viktig at vi får videreført vår tillatelse til å benytte båt med påhengsmotor for å ta de nødvendige vannprøver på Østensjøvannet.»

Statsforvalterens kommentar: Standardformuleringer i vernebestemmelsene tas med og vil dekke behovet for vedlikehold av kommunens anlegg. Vannprøvetakning forankret i kommunens overvåkingsprogram er tatt inn som et eget unntak.

Landbruksdirektoratet

Forventer grundige områdebeskrivelser. Må komme tydelig frem hvordan områdene nyttes i landbukssammenheng, eksempler på slike er skogsbilvei som er nødvendig for skogbruk på bakenforliggende arealer, traktorvei i forbindelse med jordbruk og beite. Ønsker bestemmelser knyttet til merking, rydding og vedlikehold av veier/ferdselsårer, at det åpnes for tekniske tiltak som bidrar til landbruksmessig bruk av området. Viktig med faglig begrunnelse dersom dette ikke er ønskelig. Det bør åpnes for beitebruk og begrunnes dersom dette ikke imøtekommes. Må inkludere bestemmelser for utsetting av saltsteiner, vedlikehold/oppføring av gjerder og sanketrøer.

Statsforvalterens kommentar: Beiting og annen hevd er en forutsetning for å kunne ivareta enkelte av naturtypene i dagens reservat. Det samme er gjeldende for enkelte av områdene som inngår i utvidelsen. Det er ønskelig å øke antall beiteområder i reservatet, noe som blant

annet er omtalt i forvaltningsplanen. Beiting vil da være å anse som skjøtselstiltak i tråd med verneformålet. Videre åpner naturmangfoldloven § 47 opp for ulike skjøtselstiltak. Etter denne bestemmelsen kan det foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet. Både verneforskriften og naturmangfoldloven åpner altså opp for beiting og annen skjøtsel. Formålet vil riktignok være ivaretagelse av natur- og kulturmark snarere enn spesifikke landbruksinteresser. Typisk for områder som Østensjøvannet og lignende våtmarksområder er at områdene historisk ble beitet og/eller slått, i alle fall stedvis. Som en følge av omlegging og effektivisering av landbruket, har slike områder gradvis gått ut av hevd. Utvidelsen omfatter etter vår kjennskap ikke områder der det må tas særskilte landbrukshensyn. Vi mener derfor at forskriften ikke bør åpne for beiting generelt. Det er etter vår vurdering heller ikke mulig å slippe dyr på noen av arealene rundt Østensjøvannet uten at områdene gjerdes inn. Områdenes geografiske plassering, relativt sentralt i Oslo, gjør at de ikke er egnet for tradisjonell skogbeiting, og forskriften trenger da ikke åpne opp for dette.

Når det gjelder hensyn til tilgrensende dyrket mark, mener vi at bestemmelser i verneforskriften vil dekke behovet. Det samme mener vi er gjeldende for merking og rydding av ferdselsårer.

Elvia AS

«Nettselskapet har regionalnetts jordkabelanlegg samt lav- og høyspenningskabelanlegg innenfor verneområdet. Abildsø transformatorstasjon med tilhørende luftledningsanlegg ligger også i plangrensa. Det er viktig å sikre at det kan utføres nødvendig drift, vedlikehold og fornyelse av det eksisterende anlegget. Elvia anmoder om at standardbestemmelser om drift og vedlikehold av strømmettet inkluderes i vernebestemmelsene.

Det sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende nettanlegg. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre de nødvendige tiltak. Dersom det er etablert luftledninger innenfor verneområdet, må det også kunne utføres nødvendig skogrydding for sikker drift av luftledningen.

Alle slike arbeider må kunne utføres uten at det må søkes dispensasjon fra vernebestemmelsene.»

Statsforvalterens kommentar: Standardformuleringer i vernebestemmelsene tas med og vil dekke behovet.

NVE

«I og nært den foreslåtte utvidelsen for Østensjøvannet naturreservat ligger det nettlinjier som Elvia AS eier. NVE ber statsforvalteren om å inkludere standardbestemmelser for energi- og nettanlegg i verneforskriften og vi ber Elvia AS om å uttale seg om behovet knyttet til eksisterende og planlagte prosjekter i området.

Det ligger en terskel i allerede vernet området. Vi ber statsforvalter å vurdere om det er behov for bestemmelser knyttet til tilsyn, vedlikehold og motorferdsel i forbindelse med terskelen.»

Statsforvalterens kommentar: Standardformuleringer i vernebestemmelsene tas med og vil dekke behovet.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Naturvernforbundet i Oslo sør

Stiller seg positive til utvidelsen. Videre påpekes blant annet følgende.

«Den nylige vedtatte Forvaltningsplan for Østensjøområdet miljøpark fastslår at det er behov for både å utvide reservatet og utvide miljøparken. I randsonene planlegges det dessverre stadig nye utbygginger og tiltak. I vår tid, med internasjonale og nasjonale forpliktelser om å hegne om naturkvaliteter, bør reservatet utvides så mye som mulig. Østensjøvannet er nærfriluftsområde for mange mennesker, og har en stor besøkerskare. Muligheter for å oppleve natur, ikke minst et rikt fugleliv, har stor rekreativ og pedagogisk verdi. Få steder i Norge har man denne unike kombinasjon av naturverdier, kulturverdier, og rekreasjonsverdier. Det bør være bydelens og byens stolthet å verne om så mye areal rundt det innklemte vannet, og å stoppe all videre nedbygging i nærområdene.»

Statsforvalterens kommentar: Se svar lenger ned ang. arealer som ikke er tatt med.

Østensjøvannet venner

Stiller seg positive til utvidelsen, men ønsker at enda større områder inkluderes. Videre uttaler Østensjøvannet venner blant annet følgende:

«Vi er godt tilfredse med at reservatet planlegges utvidet. Dette vil også gjøre det lettere å få et mer tydelig regelverk f.eks. knyttet til båndtvang, bålforbud, dronebruk m.m. for hele området. Vi forutsetter at også fredningsbestemmelsene vil bli revidert.»

«Det bør fremgå tydelig av de kommende høringsdokumentene og det endelige vedtak at fastsetting av nye reservatsgrenser ikke innebærer at det ikke er verneverdier også utenfor reservatet.»

«Vi mener det bør foretas en utvidelse av reservatet i en sammenhengende stripe langs hele sørvestre del av Østensjøvannet. Ved Lilleskogen og sørover bør reservatsgrensen følge eiendomsgrensen.

Oppsalskrenten bør innlemmes i reservatet eller omfattes av frivillig vern.

Større deler av området øst og sørøst for Bakkehavn bør innlemmes.

Bølerbekkdalen fra Eterveien og opp til Bøler kirke bør innlemmes.

P-plassen, lekeplassen og parsellhagene bør innlemmes, men med mulighet for fortsatt bruk til dagens formål.

Skogområder på Tallberget, Eikelunden, Oppsalskrenten, Kirkeskogen, Bakkehavntoppen bør omfattes av frivillig vern.»

Statsforvalterens kommentar: Forskriften foreslås revidert og justert i henholdt til nyere forskriftsmaler. Unøyaktige og lite hensiktsmessige grenser foreslås justert, herunder strekningen mellom Lilleskogen og Østensjøveien.

Statsforvalteren er kjent med at det er verneverdige naturtyper også utenfor foreslått utvidelse. Av hensyn til reservatets arrondering vurderes det som lite hensiktsmessig at reservatet deles inn i flere ulike deler enn det allerede er. Det vil videre kunne være utfordrende å utarbeide hensiktsmessige bestemmelser og tilhørende unntaksbestemmelser på tvers av de ulike områdene. Det vurderes derfor som mer hensiktsmessig at områder, slik som for eksempel Kirkeskogen og Oppsalskrenten, eventuelt opprettes som egne reservater. Det er fullt mulig for kommunen å ta initiativ til en slik prosess, da gjennom frivillig vern av skog.

P-plassen, lekeplassen og parsellhagene vurderes som lite hensiktsmessige å ta inn i reservatet. Dette på grunn at områdene ikke kvalifiserer til vern og heller ikke er aktuelle for restaureringstiltak i nær fremtid.

Større deler av området øst for Bakkehavn er tatt inn (se forslag til nytt vernekart).

BirdLife avd. Oslo og Akershus

Stiller seg bak innspillene fra Østensjøvannets Venner, som oppsummerende ønsker flere delområder vernet.

Statsforvalterens kommentar: Viser til kommentarer ovenfor

Oslo kommune, Bymiljøetaten

Gir sin støtte til forslaget som er lagt frem.

Videre uttaler Bymiljøetaten blant annet følgende:

«I forbindelse med en utvidelse av naturreservatet bør man også benytte anledningen til å justere bestemmelsene i forskriften for Østensjøvannet naturreservat, slik at verneverdiene ved vannet kan ivaretas bedre uten at det hindrer nødvendig drift. Når det gjelder kapittel IV i eksisterende forskrift bør det i punkt 1 også stå at vernet omfatter unødige forstyrrelser, punkt 2 bør også omfatte forbud mot utsetting av andre dyr enn vilt og fisk (f.eks. utsetting av amfibier og kuber for honningbier), punkt 3 bør også omfatte forbud mot henleggelse av hageavfall og punkt 4 bør inkludere forbud mot droner (ikke bare modellfly) og forbud mot fiske hele året.»

«I kapittel V i eksisterende forskrift bør bestemmelsene formuleres slik at de ikke er til hinder for drift, vedlikehold og eventuell opprusting av eksisterende turveier og stier, nødvendig skjøtsel av naturområder og kulturlandskap (inkludert med motorisert utstyr) og beite for å ivareta naturkvalitetene. I kapittel V i eksisterende forskrift bør det konkretiseres at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til tiltak som beriker naturkvalitetene ved vannet, som f.eks. omlegging av turveier, omlegging av Smedbergbekken, restaurering og ev. anleggelse av nye våtmarksarealer og anleggelse av miljøinformasjonssenter (jf. forvaltningsplanen).»

«Som vi har spilt inn tidligere mener vi at også Kirkeskogen (skogen nord for Bøler kirke) og Oppsalskrenten bør inkluderes i et fremtidig reservat. Dette er arealer med svært store naturverdier (A-verdi/svært viktig) og som ligger innenfor dagens grenser for Østensjøområdet miljøpark.»

Statsforvalterens kommentar: Forskriften er foreslått revidert/oppdatert. Hensyn til drift og skjøtsel er etter vår mening ivaretatt i foreslått forskrift. Forbud mot fiske hele året er tatt inn i forslag til ny forskrift. Innspill ang. unødige forstyrrelser, hensyn til restaureringstiltak, utsetting av dyr, forbud mot henleggelse av hageavfall, bruk av droner samt omlegging av turveier er tatt inn i forslag til ny forskrift.

Det er lite aktuelt å legge inn en egen bestemmelse om anleggelse av et miljøinformasjonssenter i reservatet. Det er videre lite som tilsier at nml. § 48 kan benyttes i en slik anledning. Dette pga. at et slikt tiltak vil stride mot vernevedtakets formål og vil kunne påvirke verneverdiene nevneverdig. Et fremtidig miljøinformasjonssenter/besøkscenter må altså plasseres utenfor reservatets grenser.

som nevnt ovenfor vurderes som mer hensiktsmessig at områder som for eksempel Kirkeskogen og Oppsalskrenten opprettes som egne reservater. Det er fullt mulig for kommunen å ta initiativ til en slik prosess, da via frivillig vern.

Oslo kommune, Byantikvaren

«Byantikvaren er positive til at en utvidelse av Østensjøvannet naturreservat kan bidra til å forhindre inngrep som kan redusere verneverdiene i det rike kultur- og naturlandskapet i området. Vi er imidlertid bekymret for hvordan et strengere vern etter naturmangfoldloven vil påvirke muligheten for skjøtsel av de automatisk fredete kulturminnene, spesielt gravhaugene, og drift av det åpne jordbrukslandskapet rundt gårdene.»

Byantikvaren påpeker videre at det er tre områder som kan være spesielt utsatte hvis vernebestemmelsene ikke legger til rette for skjøtsel:

- Gravfeltet på Tallberget
- Slåtteenga på Sjøli
- Kulturlandskap i den sør-østre delen av Østensjøvannet

«Det bør utredes om det er hensiktsmessig å utvide naturreservatet til å omfatte høydedraget på Tallberget, som i dag er regulert til *Spesialområde bevaring - gravhauger og kulturlandskap*. Avhengig av vernebestemmelsene og eventuelle tiltak, kan det være behov for å gjennomføre arkeologisk registrering i området (utføres i form av overflatesøk og evt. prøvestikking) i forbindelse med utvidelse av naturreservatet.»

Statsforvalterens kommentar: Skjøtsel av gravfeltet på Tallberg er hensyntatt i forslag til ny forskrift. Videre vil bevaring av kulturlandskap ivaretas (se forslag til ny forskrift).

Bydel Østensjø

«Bydel Østensjø ønsker å uttrykke sin støtte til forslaget om utvidelse av Østensjøvannet naturreservat. Dette er et viktig tiltak for å sikre verdifulle naturområder, biologisk mangfold og fremtidig miljøkvalitet.»

«Området som er markert vest for Bogerudmyra inneholder både naturområder som Langerudbekken og fotballbaner som brukes av befolkningen. Her er det viktig å utrede mulige konflikter mellom beitende gjess og bruken av fotballbanene i området. Det er viktig å finne balansen mellom vern av naturen og ivaretagelse av lokalbefolkningens fritidstilbud. Dilemmaet mellom fotball og gjess gjelder også på banene vest for vannet, på Abildsø. Dette området er ikke en del av utredningsforslaget nå, men burde kanskje vært det med tanke på hvor mye det brukes av vannfugl.»

«Vi ser i utredningen fra Nina (<https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2996061>) at det finnes naturtyper i tilknytning til Østensjøvannet som er klassifisert som klasse A (svært viktige), men som ikke er inkludert i den foreslåtte utredningen. Vi mener det er viktig å utrede muligheten for å innlemme disse områdene, selv om de ikke er direkte sammenhengende med dagens reservat, da de er både økologisk knyttet til de vernede områdene og viktige områder i seg selv. Dette gjelder spesielt områdene Kirkeskogen og Almedalen øst for vannet.»

Statsforvalterens kommentar: Balanse mellom natur og ivaretagelse av lokalbefolkningens fritidstilbud er diskutert med Oslo kommune. Det er lite aktuelt å innlemme områder som fortsatt skal skjøttes og brukes som fotballbane eller lignende, slik som grøntområdene på vestsiden av vannet (Abildsøfeltet), dette til tross for at området tidvis benyttes av beitende gjess. Vi ønsker allikevel å oppfordre til å vurdere mulighetene for restaurering av større eller mindre deler av disse grøntområdene. En utvidelse av kantsonen langs denne strekningen, som stedvis er å anse som smal, ville gitt områder et løft, både med tanke på biologisk mangfold og rent opplevelsesmessig. Dersom deler i liten grad blir brukt til fotball og lignende, da på grunn av egnethet og at det i dag er etablert flere moderne anlegg i nærområdet, bør det vurderes om større eller mindre deler kan tilbakeføres til natur. Dette kan fint utredes selv om områdene ikke er del av utvidelsen.

Områdene vest for Bogerudmyra (Merkantilfeltet) er lite brukt som fotballbane, og er dermed tenkt tilbakeført til natur, da gjennom aktive gjenoppettingstiltak (naturrestaurering). Dette gjør at området er aktuelt å ta inn i reservatet. Restaurering av Merkantilfeltet er også omtalt i forvaltningsplanen.

Når det gjelder andre naturområder som kvalifiserer til vern, men som ikke er inkludert, er dette svart ut i tidligere kommentar (Østensjøvannet venner og Oslo kommune, Bymiljøetaten)

4. Endringer etter oppstartsmelding

Navneendringer

Det har ikke kommet forslag om navneendringer.

Grenseendringer

Det er gjort justeringer av grensen siden varsel om oppstart. Av disse er følgende å regne som vesentlige:

- Den nordre delen av Lilleskogen foreslås inkludert i reservatet.
- Området «Bakkehavn sør» er foreslått inkludert i reservatet.
<https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00063782>
- Eiendom 147/379 er tatt ut av forslaget. Dette på grunn av at området ble tatt inn ved en feil. Grunneier har i etterkant blitt forespeilet mulighetene om at området tas inn å gjennom frivillig vern av skog, men har ikke respondert på disse henvendelsene. Området tas derfor ut av forslaget.

Stedvis er grensene mer nøyaktig grad fastsatt. Dette innebærer i praksis at digitaliseringen av dagens vernegrense justeres slik at vernegrensens enten følger eiendomsgrensene eller eksisterende turvei.

Dette gjelder følgende strekninger:

- Fra Lilleskogen og sørover til Østensjøveien (langs eiendom 161/13 og 161/12).
- Fra like sør for Bekkasinmyra og nordover langs eiendom 147/1 og 147/30 (følger da eiendomsgrense. Fra 147/30 og videre frem til utvidelse i nord legges vernegrensen i ytterkant av turvei.

5. Konsekvenser av et vern

Ved opprettelse av verneområder beholder grunneier eiendomsretten, men det legges restriksjoner på hvilke aktiviteter og tiltak som kan gjennomføres i verneområdet. Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven. I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene. Verneforskriftene innebærer et generelt forbud mot hogst, bygge- og anleggsvirksomhet og motorferdsel. Det er variasjoner i restriksjonsnivået mellom ulike verneområder. Dette avhenger av områdets vernekvaliteter, brukerinteresser, eksisterende tilrettelegging, anlegg og innretninger.

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten i verneområdet. Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for de fleste verneområder, men myndigheten er i noen tilfeller delegert til kommunen der kommunen selv ønsker forvaltningsansvaret for verneområder.

Dersom kommunen ønsker delegert forvaltningsmyndighet, kan de gi tilbakemelding om dette gjennom høringen.

For kommunenes tilbud om forvaltningsmyndighet gjelder følgende forutsetninger:

- Kommunene gis tilbud om å få forvaltningsmyndighet for alle verneområdene som i sin helhet ligger innfor kommunens grenser.
- Kommuner som ikke tidligere har hatt forvaltningsmyndighet må takke ja til alle aktuelle verneområder i kommunen dersom kommunen ønsker å overta forvaltningsmyndigheten.
- Kommunen må ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse.

6. Høring

Foreliggende forslag til verneområder og vernebestemmelser er utarbeidet på bakgrunn av de naturfaglige registreringene, dialog med kommunen og interesseorganisasjoner og innspill ved melding om oppstart.

Alle som måtte ønske det, kan komme med en uttalelse til verneforslagene. Statsforvalteren ber spesielt om synspunkter på:

- Eventuelle konflikter med andre interesser. Vi ber om at eventuelle konflikter beskrives mest mulig konkret, for eksempel hvilken del av området det særlig er knyttet konflikt til, og hvilke justeringer av bestemmelser i forskriften som vil være nødvendig for å løse eller redusere konflikten.
- Forslag til ny forskrift og eventuelle merknader til spesielle forhold. Også her ber vi om mest mulig konkrete opplysninger og forslag til mulige løsninger.
- Avgrensing av verneområdet.
- Eventuelle behov for skjøtsel og tiltak, samt innspill til forvaltningen av områdene.
- Eventuelle feil i høringsutkastet.
- Dersom kommunen ønsker delegert forvaltningsmyndighet, kan de gi tilbakemelding om dette gjennom høringen.

Med bakgrunn i innkomne merknader og opplysninger, samt drøftinger med grunneierne, vurderer Statsforvalteren behovet for å justere verneforslagene. Det tas deretter sikte på å oversende Statsforvalterens endelige verneforslag til Miljødirektoratet i løpet av 2026.

Frist for å avgi uttalelse er 01.08.2026. Uttalelser sendes skriftlig på e-post til sfospost@statsforvalteren.no eller i brev til Statsforvalteren i Østfold, Buskerud Oslo og Akershus, Postboks 325, 1502 Moss. Husk å merke uttalelsen med Østensjøvannet.

7. Verneforslag – utvidelse av Østensjøvannet naturreservat

Kommune: Oslo

Fylke: Oslo

Vernekategori: Naturreservat

Areal: Utvidelsen utgjør 377 daa

Eiendommer som berøres av utvidelsen (se også forslag til vernekart):

144/363	148/188	160/683
144/364	160/10	161/1
144/1008	160/404	162/10
147/1	160/418	163/1
147/191	160/442	163/4
147/193	160/448	163/9
147/378		

Verneforslaget utgjør områder i direkte tilknytning til Østensjøvannet naturreservat. Totalareal for utvidelsene er 377 daa. Utvidelsen samt eksisterende reservat vil samlet utgjøre 917 daa.

Verneformål og verneinteresser

Naturverdier ved Østensjøvannet er godt kjent og nøye beskrevet, blant annet i følgende rapport; *Naturverdier ved Østensjøvannet i Oslo, Supplerende undersøkelser og oppdatering av faktaark, NINA Rapport 2006*. Vi viser derfor til denne for mer detaljerte beskrivelser av områdene som omfattes av utvidelsen. Se ellers tabell 1 og forslag til nytt vernekart.

Østensjøvannet er av de mest verdifulle vann- og våtmarksområdene i Oslo og Akershus. Reservatet er viktig for fugl, flaggermus, vannlevende invertebrater og huser en rekke sjeldne og truede planter.

I tillegg til selve vannforekomsten er det særlig rik helofyttsump, artsrik sumpvegetasjon og ulike former for fukteng og sumpskog som kan trekkes frem som særlig verdifulle. Flere av naturtypene er å regne som skjøtselsbetinget, altså at de er avhengig av en eller annen form for skjøtsel/hevd for å kunne ivaretas over tid. De foreslåtte områdene som inngår i utvidelsen har lignende naturverdier, men representerer også nye naturtyper, slik som slåttemark og hagemark. Det er videre enkelte naturtyper som kun delvis har vært omfattet av vernet som nå tas inn i sin helhet. Dette gjelder for eksempel slåttevåtenga ved Vassenga. Utvidelsen fører blant annet til en generell styrking av vernet, samt at reservatet i større grad vil dekke habitatkrav til et bredere utvalg av artsgrupper. Dette gjelder særlig artsgrupper der de ulike

livsstadiene har vidt forskjellig habitatkrav. Eksempelvis har en rekke ulike insekter egg og larvestadiet i våtmark, mens voksenstadiet er knyttet til skog- og engmiljøer.

Det er også andre områder i Østensjøområdet miljøpark som kvalifiserer til vern, men som ikke er del av utvidelsen. Av hensyn til reservatets arrondering vurderes det som lite hensiktsmessig at reservatet deles inn i flere ulike deler enn det allerede er. Det vil videre kunne være utfordrende å utarbeide hensiktsmessige bestemmelser og tilhørende unntaksbestemmelser på tvers av mange ulike områder. Det vurderes derfor som mer hensiktsmessig at områder slik som for eksempel Kirkeskogen og Oppsalskrenten, eventuelt opprettes som egne reservater. Det er fullt mulig for kommunen å ta initiativ til vern av ulike former for skog, da gjennom frivillig vern av skog.

Tabell 1: Oversikt over områder som inngår i foreslått utvidelse av Østensjøvannet naturreservat. Mer detaljerte beskrivelser av de ulike områdene er å finne i [Naturverdier ved Østensjøvannet i Oslo, Supplerende undersøkelser og oppdatering av faktaark, NINA Rapport 2006](#). Verdivurdering følger DN-håndbok 13. Her er verdi vurdert ut fra lokalitetens størrelse, tilstand og naturmangfold. Verdi angis som: Svært viktig (A), Viktig (B) og Lokalt viktig (C).

Lokalitet som inngår i foreslått utvidelse	Naturtype/verdivurdering	Beskrivelse/kommentar	Kort om skjøtsel-/restaureringsbehov
Østensjøbekken samt engarealer mellom bekken og Østensjøveien	Flommarksskog langs bekken har C-verdi	Eneste delvis åpne del av utløpsbekken fra Østensjøvannet. Sammen med tilgrensende engarealer utgjør dette med stor sannsynlighet leveområder for en rekke arter.	Det jobbes med åpning av selve utløpet av bekken. Engarealer bør trolig beites eller slås.
Vadedammen	Dam med B-verdi	Kunstig etablert dam. Er å anse som viktig for amfibier, fugl og insekter.	Behov for skjøtsel for å hindre gjengroing.
Tallbergåsen	Gammel barskog/rik edellauvskog. B-verdi.	Gammel hasseldominert hagemarkspreget skog og lågurtfuruskog.	I liten grad. Tynning av gran og fristilling av hasselkratt m.m. kan være aktuelt.
Sjøli	Slåttemark med A-verdi.	Åpen eng omkranset av hagemark, som er i aktiv hevd med slått. Slåttemark er vurdert som kritisk truet (CR)	Behov for årlig slått
Tallberget	Rik barskog med B-verdi	Huser elementer av flere meget sjeldne og rike skogtyper, slik som lågurtfuruskog med eik og rike hasselkratt.	I liten grad. Tynning av gran og fristilling av eik kan være aktuelt.
Abildsø gård nordøst	Rik edellauvskog med B-verdi	Område med høy verdi for biologisk mangfold. Elementer av svært rik hagemarksskog med hassel.	I liten grad. Gran kan tas ut ved behov.
Området sør for fugleskjulet samt området mellom turvei og vannet.	Seminaturlig eng	Eng og krattvegetasjon. Inngår som en naturlig del av reservatet.	Deler bør slås som eng.
Lilleskogen	Løvskog uten vurdering	Inngår som en naturlig del av reservatet	Nei
Langerudbekken og engarealer mot Østensjøveien	Vannkantsamfunn med B-verdi.	Rikstarrsump og takrør-sivakssump. Området er tidligere restaurert. Henger naturlig sammen med engarealer i nord.	Hindre gjengroing
Merkantilfeltet	Ingen verdi	Plenarealer som kan tilbakeføres til natur.	Behov for naturrestaurering.

Skogholt sør for Merkantilfeltet samt området «Bakkehavn sør»	Deler av området er kartlagt som Gammel boreal lauvskog/rik edellauvskog med C-verdi.	Deler er tatt inn som følge av innkommende innspill. Her begrenset naturverdi i dag, men inngår som en naturlig del av utvidelsen. Potensial for økt biologisk mangfold dersom skogen får utvikle seg.	Trolig egnet til fri utvikling. Kan vurdere noe skjøtsel for hindre etablering/dominans av granskog. Dette for å ivareta verdier knytte til hasselkratt/hagemarkselementer.
Bogerudmyra sør	Semi-naturlig eng	Justering av vernegrense slik at hele biotopen inkluderes	Ja, hindre gjengroing.
Bogerudmyra øst	Vannkantsamfunn og rikere sump- og kildeskog med A-verdi	Svært viktig naturtype. Forekomst av rikstarrsummer (rik helofyttsump (VU)), fuktenger og sumpskog av stor viktighet.	Ja, hindre gjengroing.
Bogerudskogen	Gammel boreal lauvskog med B-verdi	Gammel hagemarkspreget skog. Gammel granskog samt mer lauvdominert skog	Nei
Eterveien inkludert omkringliggende skog og beitemark	Rik edellauvskog med A-verdi. Beiteområder ikke vurdert.	Rik og intakt askedominert skog. Fossemiljø, med rike moseberg. Beitemarka vurderes til å ha potensial for videreutvikling gjennom aktiv skjøtsel.	Ja, beiting/slått og uttak av granoppsalg.
Vassenga samt beiteområder langs Bølerbekken (området mellom vannet og lekeplassen samt mellom turvei og Østensjøveien)	Vassenga er kartlagt som slåttemark med B-verdi. Andre beiteområder er ikke vurdert, men representerer åpne og stedvis blomsterrike miljøer som i dag beites av hest og sau. Sauebeitet (mellom vannet og lekeplassen) ble etablert i 2025.	Forekomster av planter som storengkall og nikkebrønse (VU) Forekomsten av nikkebrønse er usedvanlig stor.	Ja, beite eller slått
Området vest for vei mellom Vassenga og nesten opp til Bekkasinmyra (Søndre Østensjø gård sørvest)	Området utgjør en smal stripe mellom jorde og turvei. Huser Gammel boreal lauvskog med B-verdi.	Vernegrense justeres (legges inntil eiendomsgrense).	Nei

Forslag til ny verneforskrift

Den nye forskriften har en mer moderne oppbygging i tråd med dagens mal for verneforskrifter. Forslaget medfører noen endringer i restriksjonsnivået. Majoriteten av endringene er allikevel å regne som mindre justeringer samt det å gi forskriften en mer moderne oppbygging.

Endringer som er å anse som vesentlige er oppsummert nedenfor.

Ending av formålsparagrafen, jf. § 1 i forslag

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som

- a) inneholder truet, sjelden og sårbar natur i form av en viktig vannforekomst omgitt av artsrik natur- og kulturmark, herunder artsrik sumpvegetasjon, fuktenger, beite- og slåttemark og ulike former for skogmiljøer.
- b) har særlig betydning for biologisk mangfold, og innehar viktige økologiske funksjoner for en rekke arter, spesielt for fugl, planter og virvelløse dyr.

Det er en målsetting å beholde og videreutvikle verneverdiene.

Begrunnelse: Paragraf er modernisert i henhold til nyere forskriftsmaler.

Vesentlige endringer av vernebestemmelser og regulering av ferdsel, jf §§ 3 og 5 i forslag

- Det foreslås at «*unødig forstyrrelse*» inkluderes under § 3 bokstav b i ny forskrift.
Begrunnelse: Dette er en standardbestemmelse i nyere forskrifter. Endringen vil styrke vernet, men vil i liten grad påvirke eller begrense normal ferdsel.
- Forbud mot større arrangementer tas inn, jf. § 3 bokstav d.
Begrunnelse: Dette er en standardbestemmelse i nyere forskrifter. Der er også lagt inn en dispensasjonsbestemmelse til dette punktet.
- Det foreslås forbud mot alt fiske, også på isen, jf. § 3 bokstav f.
Begrunnelse: Det er flere eksempler på at fugl vikler seg inn i fiskesnører og kroker som mistes eller henlegges. Dette vil unngås ved et totalt fiskeforbud. Videre er det trolig ikke anbefalt å spise fisk fra Østensjøvannet. Lignende fiskemuligheter finnes i relativt kort avstand fra Østensjøvannet. Vi er kjent med at det i dag foregår en del fridisfiske i form av tradisjonelt isfiske i reservatet, men omfanget er for oss mindre kjent. Fordeler og ulemper ved et eventuelt totalt fiskeforbud er derfor noe vi særlig etterspør i forbindelse med høringen. Se også uttalelse fra Bymiljøetaten, Oslo kommune.
- Det foreslås å forby all ferdsel til vanns. Ferdsel på isen foreslås forbudt etter 15. mars jf. § 5 bokstav a i forslag.

Begrunnelse: Forbudet om ferdsel til vanns er å regne som en tydeliggjøring av kapittel 4 nr. 4 i dagens forskrift, som sier at bruk av robåt, kano, eller tilsvarende framkomstmiddel ikke er tillatt. Hensikten med denne bestemmelsen er helt klart å unngå forstyrrelser til vanns. Et generelt forbud er langt mer presist og tydeligere enn å ramse opp ulike farkoster det ikke er tillatt å benytte. Bestemmelsen som foreslås vil sørge for at man unngår mulige gråsoner, slik som bruk av farkoster og flytemidler som i mindre eller liten grad minner om båt eller kano. Videre vil en slik bestemmelse hindre alle former for vannsport, bading og lignende. Ingen av disse aktivitetene kan sies å være forenlig med verneformålet.

Forbud mot fordeles på isen på våren (etter 15. mars) har til hensikt å unngå forstyrrelser i tidlig hekkefase/etableringsfase. Fra tidlig mars er det normalt en rekke ulike arter som raster på isen (særlig måkefugl, gjess og svaner). Det er videre høy tetthet av fugl i eventuelle råker. Ferdsel på isen på våren kan føre til forstyrrelser i en periode der flere arter er på leting etter egnede hekkeområder. Ferdsel på is er langt mer uforutsigbar enn ferdsel langs veier og stier, noe som tilsier at det er vanskelig for fugl å tilpasse seg ferdselen. Antall besøkende ved Østensjøvannet tilsier at graden av forstyrrelser kan bli høy.

- Det foreslås at sykling, ridning og bruk av hest forbys utenom eksisterende turveier merket på vernekart, jf. § 5 bokstav d i forslag til ny forskrift.
Begrunnelse: Forbud mot sykling, ridning og bruk av hest er en standardbestemmelse i nyere forskrifter. Det finnes en rekke spesielle og sårbare vegetasjonssamfunn i dagens reservat samt innenfor foreslått utvidelse. Områdets plassering, relativt sentralt i Oslo, tilsier at enkelte former for ferdsel bør begrenses. Bestemmelser omkring ridning og sykling vurderes derfor som nødvendig.

Vesentlige endringer av unntaksbestemmelser, jf. §§ 4 og 6

- Følgende unntaksbestemmelse tas inn:
Fjerning av vegetasjon langs jordekanter som er til hinder for maskinbruk på dyrket mark. Vegetasjonen skal bli liggende igjen i naturreservatet.
Begrunnelse: Dette er en standardbestemmelse i nyere forskrifter. Ny reservatgrense vil stedvis ligge tett inntil dyrket mark. Fjerning av vegetasjon som er til hinder for maskinbruk på dyrka mark vil i liten/ingen grad påvirke verneverdiene.

Vedlikehold og drift av eksisterende bygninger, veier, stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunkt.

Begrunnelse: Dette er en relevant standardbestemmelse. Se også avsnitt om inngrepsstatus lenger ned. Vedlikehold og drift av eksisterende bygninger, veier og stier o.l. vurderes å ha liten/ingen påvirkning på verneverdiene. Vernetidspunktet vil da settes til ikrafttredelse av ny forskrift.

Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet.

Begrunnelse: Dette er en relevant standardbestemmelse med liten/ingen påvirkning på verneverdiene. Se også innspill fra Elvia.

Oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig
Begrunnelse: Dette er en relevant standardbestemmelse. Se også innspill fra Elvia.

Skjøtsel av gravfeltet på Tallberget i henhold til tilstand på vernetidspunkt

Begrunnelse: Dette betyr at vedlikehold og skjøtsel av gravfeltet kan foregå på samme måte som tidligere. Vi mener at et slikt unntak er hensiktsmessig. Videre mener vi at verneverdiene ikke vil påvirkes i nevneverdig negativ retning av et slikt unntak. Vernetidspunktet vil da settes til ikrafttredelse av ny forskrift.

Skadefelling av vilt i samsvar med gjeldende lovverk.

Begrunnelse: situasjoner med skadd vilt vil sannsynligvis oppstå, eksempelvis i forbindelse med påkjørt vilt. Dette anses derfor som en relevant unntaksbestemmelse med liten/ingen påvirkning på verneverdiene.

Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende anlegg, herunder drift og vedlikehold av turveier.

Begrunnelse: Motorferdsel er nødvendig for normalt vedlikehold av eksisterende anlegg, inkludert turveier. Påvirkning på verneverdiene vurderes som liten.

Bruk av el-sykkel på eksisterende turveier merket på vernekartet

Begrunnelse: ELSykling bør på lik linje med annen sykling være tillat på turveien. Et eventuelt forbud har lite for seg da skadevirkninger i liten grad skiller seg fra normal sykling.

Nødvendig motorferdsel i forbindelse med vannprøvetakning forankret i kommunens overvåkingsprogram for vannforekomsten.

Begrunnelse: Et slik unntak vurderes som nødvendig for oppfølgingen av Østensjøvannet som vannforekomst. Færdselen vil være begrenset, og vil kun føre til å til mindre, forbigående forstyrrelser.

Nødvendig motorferdsel i forbindelse med skjøtsel og transport av beitedyr i regi av forvaltningsmyndigheten eller kommunen.

Begrunnelse: Motorferdsel i forbindelse med påslipp, innhenting og ettersyn av beitedyr anses som nødvendig. Færdselen er begrenset og skjer mer eller mindre utelukkende på turvei, og har dermed liten negativ påvirkning på verneverdiene.

nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten

Begrunnelse: Dette er en standardbestemmelse i nyere forskrifter, og anses som relevant. Potensialet for negativ påvirkning på verneverdiene vurderes som lavt

Nødvendig ferdsl for innhenting av syke og skadde fugler. Gjelder kun tiltak i regi av kommunen eller forvaltningsmyndigheten.

Begrunnelse: Dette er en noe spesiell unntaksbestemmelse, men av erfaring mener vi at et slikt unntak er hensiktsmessig. Østensjøvannet er et typisk oppholdssted for syke og skadde fugler. Dette kommer av at området er rikt på fugl samt at den gode tilgangen på mat gjør at syke/skadde fugler kan holde seg i live over lengre tid. Videre er området et populært turområde, noe som gjør at syke og skadde fugler i svært stor grad oppdages. I mange sammenhenger vil det være hensiktsmessig å kunne hente inn skadde og døde fugler, eksempelvis i forbindelse med rehabilitering, prøvetakning og/eller for å hindre smitte av sykdommer, slik som for eksempel fugleinfluenza.

Vesentlige endringer av spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, jf. §7 i forslag til ny forskrift

Følgende dispensasjonsbestemmelser tas inn:

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

istandsetting, mindre undersøkelser, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Begrunnelse: Det er flere kulturminner, og funn av enkelgjenstander, innenfor foreslått reservatgrense. En slik bestemmelse anses dermed som hensiktsmessig. I henhold til nyere maler omfatter en slik bestemmelse gjerne kun istandsetting, vedlikehold og skjøtsel. Vår vurdering er at mindre undersøkelser, slik som overflatesøk og prøvestikking, gjerne også kan inkluderes i dette tilfellet.

tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk

Begrunnelse: Dette er en standardbestemmelse i nyere forskrifter, og vurderes som relevant.

oppsetting og vedlikehold av gjerder

Begrunnelse: Det vurderes som aktuelt med gjerding for kanalisering av ferdsl og i forbindelse med beiting i regi av forvaltningsmyndigheten og/eller kommunen.

merking og rydding av stier

Begrunnelse: Det vurderes som hensiktsmessig at det kan gis dispensasjonen til merking og rydding av stier.

omlegging av turveier

Begrunnelse: Omlegging av turvei er aktuelt ved Merkantilfeltet, jf. forvaltningsplan. Lignede tiltak kan i fremtiden bli aktuelt andre steder i reservatet.

restaurering av forringet natur

Begrunnelse: Restaureringstiltak er aktuelt ved Merkantilfeltet. Restaureringstiltak og andre former for større biotopforbedrende tiltak, kan i fremtiden bli aktuelt i andre deler av reservatet.

avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 bokstav d

Begrunnelse: Dette åpner opp for å kunne gi tillatelse til arrangementer i reservatet. Dette vurderes som hensiktsmessig, eksempelvis med tanke på nærheten til Besøkssenter våtmark Oslo og områdets potensial for formidling generelt.

oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4

Begrunnelse: Dette er en standardbestemmelse i nyere forskrifter og vurderes som relevant.

nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledninger

Begrunnelse: Dette er en standardbestemmelse i nyere forskrifter og vurderes som relevant.

nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 b § 7 bokstav a, b, c, d, e og f.

Begrunnelse: Forskriften åpner med dette opp for at det kan gis tillatelse til motorferdsel i forbindelse med tillatelser som omhandler

- vedlikehold av tidligere opptatte grøfteavløp
- istandsetting, mindre undersøkelser, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- oppsetting og vedlikehold av gjerder
- merking og rydding av stier
- omlegging av turveier
- restaurering av forringet natur

Begrunnelse: Det vurderes som hensiktsmessig at slike tillatelser kan gis med hjemmel i forskriften.

Avgrensing

Avgrensing fremkommer av vedlagte kart, og digital grense i Naturbase.

Kulturhistoriske verdier

Det er registrert flere kulturminner i området rundt Østensjøvannet. Fredete kulturminner som omfattes av utvidelsen er:

- Gravfeltet på Tallberget
- Deler av Bakkehavn - Enebakkveien 278, Husmannsplass
- Deler av Østensjø gård
- Oldtidsvei langs vannets østside (Gamle Enebakk vei). Deler ligger allerede innenfor dagens reservatgrense.

Utvidelsen inkluderer også områder med funn av enkeltgjenstander. Samlet sett er det et høyt potensial for å gjøre ytterligere funn av automatisk fredete kulturminner i området.

Videre inkluderer utvidelsen områder med gammel kulturmark. Eksempler på dette er slåttemarken ved Sjøli og ulike former for kulturmark langs østsiden av Østensjøvannet. Bevaring av disse områdene som nettopp kulturmarker er selve formålet med å inkludere områdene i reservatet. Bevaring av biologisk mangfold knyttet til kulturmark er i svært stor grad forenelig med bevaring av hensyn til landskap og kulturhistorie. Spesielle hensyn til kulturhistoriske verdier er etter vår mening ivaretatt i foreslått forskrift

Inngrepsstatus

Det finnes flere tekniske inngrep og installasjoner i dagens reservat samt i foreslått utvidelse. Dette vil ikke gjennomgås i detalj, men vi mener at vedlikehold og drift av disse er ivaretatt i foreslått verneforskrift.

Av installasjoner rettet mot publikum kan nevnes turveiene rundt vannet samt treplattinger og fugleskjul for opphold og utsyn. Videre er det satt opp taugjerder i den hensikt å kanalisere publikum bort fra sårbare naturområder.

Ledninger, kummer og annen infrastruktur er i stor grad knyttet til vann og avløp, herunder lukehuset i nordenden av vannet, som da regulerer vannstanden.

Drift og vedlikehold av ledninger, kummer og lignende mener vi er ivaretatt i foreslått forskrift.

Planstatus

Reguleringsplan for Østensjøområdet miljøpark, vedtatt 11.06.2002, omfatter selve Østensjøvannet, de fredede gårdsanleggene Abildsø, Østensjø og Bakkehavn samt det ubebygde natur- og kulturlandskapet rundt vannet. Arealene som er vernet etter naturmangfoldloven eller kulturminneloven er regulert til spesialområde. Områder med gravhauger og automatisk fredede kulturminner er regulert til bevaring.

Reguleringsplanene har følgende målsettinger:

- Bevare og videreutvikle Østensjøvannet og nærområdene som et verdifullt og levende natur-, kultur- og rekreasjonsområde gjennom bærekraftig bruk og forvaltning av området.
- Sikre kulturlandskap med åker og eng, bevare kulturminner, historiske bygninger og anlegg, slik som rydningsrøyser og steingjerder, veier og stier, gravhauger og gravrøyser og hageanlegg.
- Sikre våtmarkene med fugleliv og botaniske verneverdier og legge til rette i undervisningsøyemed.
- Sikre utvikling mot bedre vannkvalitet og bidra til å bevare innsjøens biologiske mangfold.
- Sikre barn og unge gode oppvekstvilkår, fremme folkehelse og trivsel.

8.Vedlegg

- Forslag til ny verneforskrift for Østensjøvannet naturreservat.
- Forslag til nytt vernekart for Østensjøvannet naturreservat
- Sammenstilling av innkomne innspill
- Adresseliste